Utjecaj prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje u posljednjih 10 godina

Tadić, Gorita

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:580455

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

Utjecaj prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje u posljednjih 10 godina

MENTOR:
prof.dr.sc. Reić Zlatan

STUDENTICA:
Tadić Gorita

Split, srpanj, 2019.

SADRŽAJ:

1. UVOD 3
1.1. Problem i predmet istraživanja 3
1.2. Ciljevi rada 3
1.3. Metode rada 4
1.4. Doprinos istraživanja 4
1.5. Struktura rada 4
2. PRIHODI OPĆINE DUGOPOLJE 6
2.1. Proračun 6
2.2. Općina Dugopolje 9
2.3. Prihodi općine 10
2.3.1. Općenito o prihodima općina 10
2.3.2. Najznačajniji prihodi općine Dugopolje 14
3. RASHODI OPĆINE DUGOPOLJE 16
3.1. Općenito o rashodima općina 16
3.2. Najznačajniji rashodi općine Dugopolje 17
4. ANALIZA UTJECAJA PRIHODA I RASHODA NA RAZVOJ OPĆINE DUGOPOLJE TIJEKOM PROTEKLIH 10 GODINA 19
4.1. Analiza proračunskih stavki općine kroz posljednjih 10 godina 19
4.1.1. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2009. godinu 19
4.1.2. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2010. godinu 20
4.1.3. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2011. godinu 22
4.1.4. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2012. godinu 23
4.1.5. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2013. godinu 25

4.1.6. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2014. godinu 26
4.1.7. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2015. godinu 28
4.1.8. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2016. godinu 29
4.1.9. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2017. godinu 31
4.1.10. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2018. godinu 32
4.1.11. Prikaz ukupnih prihoda i primitaka te rashoda i izdataka kroz 10 godina, razlike planiranog i ostvarenog 34
4.2. Analiza ekonomskog stanja općine 34
5. ZAKLJUČAK 36
LITERATURA: 38
POPIS SLIKA 41
POPIS TABLICA 41
SAŽETAK 42
SUMMARY ..... **Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.**

1. UVOD

1.1. Problem i predmet istraživanja

Proračunom kao temeljnim financijskim aktom jedinice lokalne samouprave se predviđaju prihodi i rashodi jedinice za narednu godinu. Vrlo je bitno što točnije procijeniti prihode i rashode, budući da svaka pogreška u procjeni može imati vrlo značajan utjecaj na poslovanje i same financije jedinice lokalne samouprave. Pritom jedinice lokalne samouprave, iako su pravne osobe te kao i druge pravne osobe ostvaruju prihode i rashode, ali za razliku od drugih pravnih osoba ne ostvaruju dobit i gubitak, već se nastale razlike mogu pojaviti kao višak prihoda nad rashodima ili manjak prihoda nad rashodima.

Nastankom neravnoteže, posebice kada je riječ o manjku prihoda nad rashodima, stvaraju se problemi za financiranje jedinice u narednim financijskim razdobljima. Ključno je izvorima financiranja, odnosno prihodima pokriti rashode financiranja, pri čemu je uvijek postojan rizik nastanka izvanrednih rashoda koje je gotovo nemoguće planirati proračunom. Za svaku jedinicu lokalne samouprave vrlo je bitno pravilno procijeniti prihode i rashode tekuće godine, što posljedično ima utjecaj na proračun općine, ali i na sami razvoj kroz duže razdoblje.

Iz definiranog problema istraživanja izvodi se predmet istraživanja rada, odnosno utjecaj prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje tijekom dužeg vremenskog razdoblja, tj. 10 godina.

1.2. Ciljevi rada

Primarni cilj rada je analizirati utjecaj prihoda i rashoda općine na njen dugoročni razvoj uz definiranje prihoda i rashoda općina koji imaju najznačajniji utjecaj na razvoj JLS. Cilj rada je i prikazati financiranje općine Dugopolje kroz same izvore financiranja te razlike koje nastaju između proračuna te izvješća o izvršenju proračuna. Posebice će naglasak biti o utjecaju natalih razlika na razvoj općine, posebice kada je riječ o negativnim razlikama koje imaju značajno negativan utjecaj na razvoj općine. Cilj rada je i prikazati rashode općine, s posebnim naglaskom na rashode koji su ovisni o prihodima iz kojih se financiraju, odnosno koji izravno ovise o naplati prihoda iz kojih se financiraju.

1.3. Metode rada

U radu će biti korištene deskriptivna metoda, induktivna i deduktivna metoda, komparativna metoda, metode sinteze i analize, metoda kompilacije te metoda studije slučaja. Deskriptivna metoda, odnosno metoda jednostavnog opisivanja činjenica će se koristiti u drugom i trećem dijelu rada da bi se definirali temeljni pojmovi rada. Induktivna metoda, odnosno metoda kojom se na temelju analize više pojedinačnih činjenica dolazi do općeg zaključka će se koristiti u empirijskom dijelu rada da bi se donijeli zaključci na temelju dostupnih podataka. Deduktivna metoda, odnosno metoda kojim se temeljem općeg zaključka donosi mišljenje o pojedinačnim zaključcima će se također koristiti u empirijskom dijelu rada.

Komparativna metoda, odnosno metoda uspoređivanja će se koristiti u empirijskom dijelu rada da bi se usporedili iznosi prihoda i rashoda predviđeni proračunom te iznosi koji su stvarno nastali prema podatcima iz izvješća o izvršenju proračuna. Metoda sinteze, odnosno metoda sinteze jednostavnijih zaključaka u složene će biti korištena u empirijskom dijelu rada. Metoda analize, odnosno metoda raščlanjivanja složenih činjenica na jednostavnije elemente će biti korištena u teorijskom dijelu rada, odnosno drugom i trećem poglavlju da bi se proračun kao složeniji element raščlanio na svoje sastavnice, odnosno prihode i rashode koji ga čine. Metoda kompilacije, odnosno metoda preuzimanja tuđih zaključaka će biti korištena da bi se usporedili razultati istraživanja s rezultatima prethodno provedenih istraživanja drugih autora. Metoda studije slučaja će biti korištena u empirijskom dijelu rada da bi se prikazali prihodi i rashodi koji imaju najznačajniji utjecaj na razvoj općine Dugopolje.

1.4. Doprinos istraživanja

Istraživanje koje se provodi u ovom radu bi trebalo doprinijeti boljem razumijevanju proračuna jedinica lokalne samouprave, načela po kojima se sastavlja proračun, a ponajprije razumijevanju utjecaja koji ostvarivanje prihoda općine ima na rashode općine te posljedično na sami razvoj općine kroz duže vremensko razdoblje.

1.5. Struktura rada

U uvodnom dijelu rada definiraju se problem i predmet istraživanja, ciljevi rada, metode rada, doprinos istraživanja provedenog u radu te sama struktura rada. U drugom dijelu rada definira se proračun općine te izvori financiranja općine, ukratko su prikazane činjenice o općini Dugopolje te se definiraju najznačajniji prihodi općine. U trećem dijelu rada definiraju se

najznačajniji rashodi općine s naglaskom na najznačajnije rashode općine Dugopolje. U četvrtom dijelu rada analizira se utjecaj prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje tijekom proteklih 10 godina, pri čemu će se ponajprije analizirati razlike u iznosima koji su predviđeni proračunom općine te stvarno nastalim iznosima prema godišnjem izvještaju o izvršenju proračuna za svaku od promatranih godina. Sumarno će se analizirati utjecaj nastalih razlika tijekom 10 promatranih godina. U petom dijelu rada sažeto će se iznijeti zaključci istraživanja provedenog u radu, nakon čega slijede literatura, popis slika i tablica te sažetak uz tri ključne riječi te sažetak na engleskom jeziku.

2. PRIHODI OPĆINE DUGOPOLJE

2.1. Proračun

Da bi se moglo analizirati prihode i rashode općine, nužno je definirati proračun općine. Proračun je temeljni financijski akt općine koji je nužno donijeti do kraja godine za sljedeću godinu. Proračun te godišnji izvještaj o izvršenju proračuna predstavničkom tijelu općine predlaže izvršno tijelo općine. Pritom se prethodno navedena 2 financijska akta usvajaju većinom svih glasova predstavničkog tijela. U slučaju općine Dugopolje predstavničko tijelo je općinsko vijeće, dok je izvršno tijelo općinski načelnik (NN, 2001).

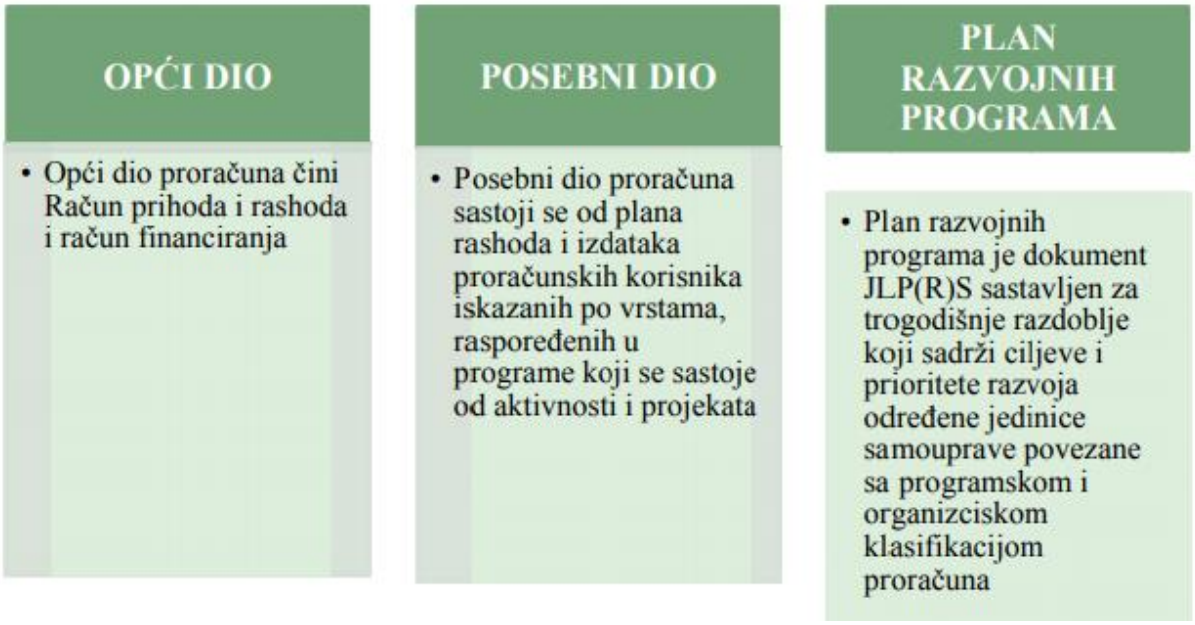
Proračun se donosi i izvršava u skladu s nekoliko načela, odnosno (NN, 2008.):

- Načelo jedinstva i točnosti proračuna;
- Načelo jedne godine;
- Načelo uravnoteženosti;
- Načelo obračunske jedinice;
- Načelo univerzalnosti;
- Načelo specifikacije;
- Načelo dobrog financijskog upravljanja te
- Načelo transparentnosti.

Načelo jedinstva i točnosti proračuna znači da se svi primici i izdaci, odnosno prihodi i rashodi izražavaju po bruto načelu. Načelo jedne godine znači da se proračun općine donosi za jednu godinu, odnosno od 1. siječnja do 31.prosinca. Načelo uravnoteženosti znači da bi proračun trebao biti uravnotežen, odnosno prihodi i primici jednaki rashodima i izdacima. Načelo obračunske jedinice se odnosi na izražavanje iznosa u jedinici nacionalne valute, odnosno kunama. Načelo univerzalnosti se odnosi na pokrivanje svih izdataka i rashoda sa sredsvima iz svih primitaka i prihoda, ako nije drugačije propisano. Načelo specifikacije znači da se prihodi i primici u sklopu proračuna izražavaju po ekonomskoj klasifikaciji i izvorima sredstava, dok se rashodi i izdaci klasificiraju prema proračunskim klasifikacijama te moraju biti uravnoteženi s prihodima i primicima. Načelo dobrog financijskog upravljanja se moraju koristiti u skladu s načelima ekonomičnosti, učinkovitosti i djelotvornosti te finalno, načelo transparentnosti znači da proračun mora biti javno objavljen (NN, 2008.).

Proračun se sastoji od (Proračun.hr, s.a.):

- Općeg dijela;
- Posebnog dijela te
- Plana razvojnih programa.

Slika 1: Sastavnice proračuna

Izvor: Zulim, A. (2017.): Završni rad, Lokalni proračun-primjer općine Seget, Sveučilište u Splitu, Split, str 6.

Na slici 1 detaljnije su prikazane sastavnice proračuna. Iako se pod pojmom proračuna prvenstveno smatra opći dio proračuna, ne smije se zanemariti niti posebni dio proračuna i plan razvojnih programa koji također imaju vrlo značajnu ulogu.

Proračun ima i svoje funkcije, odnosno (MFIN, s.a.):

- Prikazivanje najvažnijih ciljeva jedinice lokalne samouprave tijekom fiskalne godine;
- Instrument kojim jedinica lokalne samouprave utječe na ekonomsko stanje na svom području te
- Sustav kontrole prikupljanja i trošenja proračunskih sredstava.

Iz svega prethodno nabrojanog vidljivo je značenje proračuna za jedinice lokalne samouprave, odnosno, može se reći da bez donošenja proračuna te ispravnog trošenja proračunskih sredstava ne bi bilo moguće poslovanje jedinica lokalne samouprave te bi vrlo vjerojatno velika većina njih uskoro zapala u financijske probleme. Također, kroz sami proračun jedinice lokalne

samouprave mogu imati značajan utjecaj na ekonomiju na svom području, ponajprije kroz infrastrukturne projekte koje provode, razne poticaje poduzetnicima, ali i kroz određivanje poreza u svojoj nadležnosti.

Proračunom se mogu provoditi funkcije ekonomske politike (Ott et al., 2009.):

- Stabilizacijska;
- Alokacijska te
- Distribucijska.

Stabilizacijska funkcija se odnosi na intervencije kroz poreze te javne rashode i izdatke s ciljem što veće zaposlenosti na području JLS te ostvarenja što veće stope ekonomskog rasta. Alokacijska funkcija se odnosi na diferencijaciju između javnih i privatnih dobara, što također može imati vrlo značajan utjecaj na ekonomski rast i razvoj. Distribucijska funkcija se odnosi na preraspodjelu sredstava među članovima društva s ciljem smanjivanja nejednakosti te se ova funkcija najčešće provodi progresivnim oporezivanjem i transferima sredstava potrebitima (Ott et al., 2009.).

Proračunom jedinice lokalne samouprave je predviđeno financiranje rashoda koji se odnose na obavljanje poslova iz nadležnosti jedinice lokalne samouprave. Pritom jedinica lokalne samouprave može obavljati i poslove koji su u nadležnosti jedinice regionalne samouprave ako za to u proračunu može osigurati sredstva. Također, može obavljati poslove i iz nadležnosti državne uprave, pritom se troškovi obavljanja poslova državne uprave koji su preneseni na jedinice lokalne samouprave financiraju iz državnog proračuna (NN, 2001.). Proračunska sredstva se raspoređuju između korisnika proračuna te nije dozvoljeno preraspoređivanje sredstava, osim u iznimnim situacijama kada se to dopušta odlukom o izvršavanju proračuna (Žigato, 2014.).

Proračun uključuje prihode i rashode korisnika proračuna JLS kao što su i institucije koje je osnovala JLS, primjerice osnovnih i srednjih škola te dječjih vrtića (Ott et al., 2009.). „Osim korisnika lokalnih proračuna postoje i izvanproračunski korisnici lokalnih proračuna. To su pravne osobe u kojima lokalne jedinice imaju odlučujući utjecaj na upravljanje, a financiraju se djelomično iz proračuna i djelomično od prihoda od vlastite djelatnosti. Za izvanproračunske korisnike lokalnih proračuna važno je napomenuti da vode svoje proračune koji se nazivaju i

financijski planovi. Njihovi prihodi i rashodi nisu sastavni dio lokalnih proračuna, već se samo uključuju u konsolidirani proračun lokalnih jedinica“ (Ott et al., 2009.).

2.2. Općina Dugopolje

Općina Dugopolje obuhvaća naselja Kotlenice, Koprivno, Liska i Dugopolje (Općina Dugopolje, s.a.) u kojima prebivalište ima 3.469 stanovnika po popisu iz 2011. godine (DZS, 2011.). Općina je osnovana 1997. godine odvajanjem od općine Klis (Puljiz, s.a.). Općina kroz svaku proračunsku godinu velik dio sredstava izdvaja za komunalnu infrastrukturu, održavanje cesta i javne rasvjete, uređivanje zelenih površina, održavanje i izgradnju grobalja te izgradnju i uređenje središta Dugopolja kao najvećeg naselja u sastavu općine (Proračun.hr, s.a.).

Općina značajan dio sredstava odvaja za očuvanje okoliša, prvenstveno kroz investicije u izgradnju reciklažnog dvorišta, čime se izravno doprinosi očuvanju okoliša, ali i stvaranju novih radnih mjesta što će kao posljedicu imati utjecaj na socijalni status stanovnika općine. Jedan od primjera uspješnih investicija na području općine je svakako gospodarska zona u Dugopolju, koja je jedna od najuspješnijih gospodarskih zona u RH. S ciljem stvaranja dodatnih radnih mjesta, općina je fokusirana da provede dodatna ulaganja na području gospodarske zone te se stoga i za tu svrhu izdvajaju sredstva iz proračuna općine (Proračun.hr, s.a.)

Iako nije riječ o općini koja prvenstveno ovisi o turizmu, općina nastoji što više razviti turizam, dio čega je i planirani projekt „Skriveni habitati“ u sklopu kojeg je planiran „Centar za posjetitelje Dugopolje“. Centar za posjetitelje je svakako jedna od značajnih investicija budući da će pružiti priliku za razvoj malog gospodarstva, a posebice poljoprivrede, ponajprije kroz planiranu izgradnju trgovine domaćih proizvoda, prostor za sajmove i mini-tržnicu na otvorenom. Na taj način bi se svakako omogućilo ostvarivanje izravnog kontakta s poljoprivrednicima, ali bi se utjecalo i na samo poboljšanje prodaje poljoprivrednih proizvoda domaće proizvodnje (Proračun.hr, s.a.)

Kao jedna od dužnosti općine je i ulaganje u obrazovanje, bilo da je riječ o financiranju vrtića, osvnovnoškolskog, srednjoškolskog ili fakultetskog obrazovanja. Općina ima u planu izgradnju novog vrtića, osnovnoškolcima se nabavljaju udžbenici dok se za srednjoškolce i studente izdvajaju sredstva za stipendije. Općina izdvaja sredstva i u druge svrhe, posebice za zaštitu socijalno ugroženih skupina građana, s ciljem smanjivanja nejednakosti te stvaranja dodatnih mogućnosti svim svojim stanovnicima (Proračun.hr, s.a.).

2.3. Prihodi općine

2.3.1. Općenito o prihodima općina

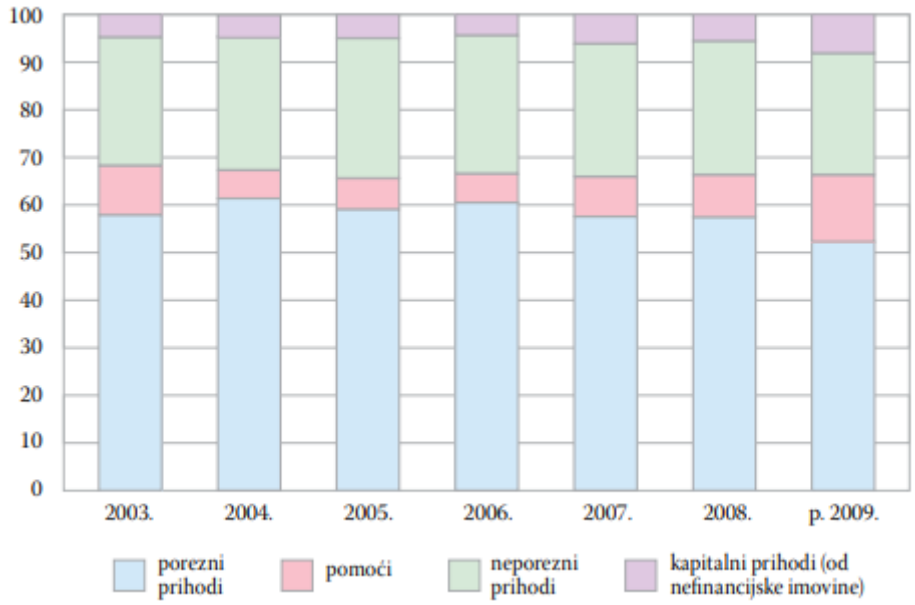
Prihode općina je moguće podijeliti na više načina, ovisno je li riječ o podjeli prema Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi ili je riječ o podjelama drugih autora. Prema Zakonu, prihodi općina se dijele na (NN, 2001.):

- Prihode od općinskih poreza, prireza, naknada, doprinosa i pristojbi;
- Prihode od imovine u općinskom vlasništvu i imovinski prava;
- Prihodi od trgovačkih društava u vlasništvu općine, odnosno u kojima općina ima vlasnički udio;
- Prihodi od naknada za koncesije (kao što su npr. koncesije za korištenje voda);
- Novčane kazne i oduzeta imovinska korist;
- Udio u zajedničkom porezu (jedan od njih je i porez na dohodak kao najznačajniji porez za ostvarivanje prihoda općina);
- Sredstva pomoći Republike Hrvatske te
- Ostali prihodi određeni zakonskim propisima.

Prihodi općine se mogu podijeliti s obzirom na svrhu prikupljanja određenih prihoda (Općina Nijemci, s.a.):

- Opće prihode – prihode kojima nije definirana namjena;
- Prihode za posebne namjene – prihode koji imaju definiraju namjenu;
- Prihode od pomoći – bilo da je riječ o pomoći iz državnog proračuna ili proračuna drugih jedinica lokalne i područne (regionalne samouprave);
- Prihode od prodaje ili zamjene nefinancijske imovine – koriste se isključivo s ciljem kapitalnih ulaganja te
- Namjenske prihode - ostvaruju se temeljem zaduživanja s ciljem financiranja projakata na području JLS.

Sažetije, prihodi općina se mogu podijeliti na porezne i neporezne prihode, prihode od pomoći ili dotacija te prohode od nefinancijske imovine. Općina pomoći ili dotacije može dobiti iz državnog proračuna, ali i iz proračuna drugih jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave (Ott et al., 2009.). Pritom bi se najznačajniji dio prihoda općine trebao odnositi na porezni dio.

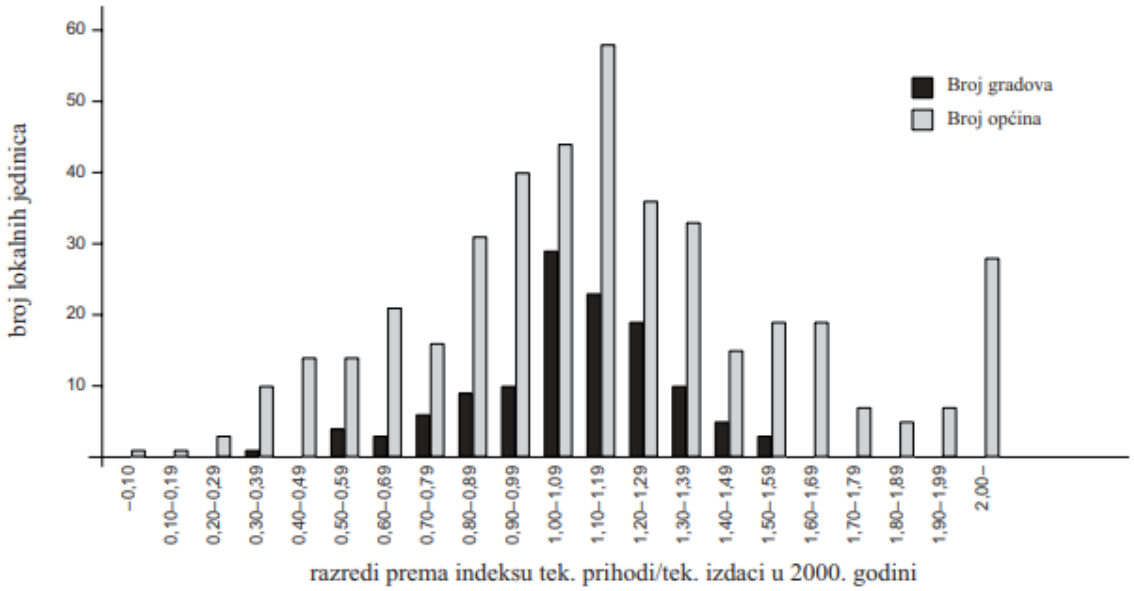

Slika 2: Struktura prihoda lokalnih jedinica 2003.-2009.

Izvor: Ott, K. et al. (2009.): Proračunski vodič za građane, drugo, promijenjeno izdanje, Institut za javne financije, Zaklada Friedrich Ebert, Zagreb, str 49.

Na slici 2 prikazana je struktura prihoda jedinica lokalne samouprave, što uključuje općine i gradove. Iako bi JLS trebale većinu svojih prihoda ostvarivati iz poreznih prihoda, vidljivo je da samo polovicu prihoda ostvaruju na taj način. Pritom je zabrinjavajuć rast udjela pomoći u ukupnoj strukturi što sugerira loše financijsko stanje JLS, odnosno probleme s prikupljanjem prihoda. Ova situacija je bila aktualna kada je napisan rad iz kojeg je preuzeta slika. Dok je u 2019. godini nužno pažljivo analizirati ovu skupinu prihoda, budući da sada JLS značajne prihode ostvaruju temeljem odobrenih sredstava iz fondova EU.

Na slici se mogu uočiti prihodi od nefinancijske imovine, koji imaju tendenciju rasta u promatranim godinama. Iako udio ovih prihoda nije velik u ukupnom proračunu JLS, riječ je o značajnim iznosima koji mogu imati velik utjecaj na proračun JLS. Ponajprije je tu riječ o prihodima od prodaje nefinancijske imovine te prihodima od zakupa nefinancijske imovine, iz čega slijedi da je za JLS vrlo bitno pažljivo raspolaganje imovinom u svom vlasništvu s ciljem maksimizacije prihoda (Mahaček, et al., s.a.).

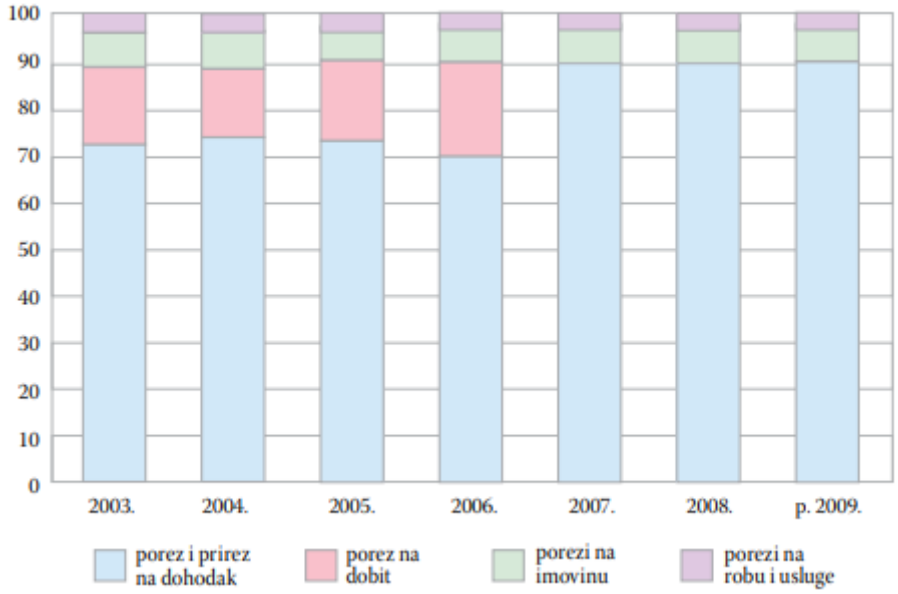

Slika 3: Općine i gradovi prema indeksu tekući prihodi/tekući izdaci za 2000. godinu

Izvor: Jurlina Alibegović, D. (s.a.): Financiranje lokalne samouprave, Institut za javne financije, Zagreb, str 11.

Na slici 3 prikazani su podatci za 122 grada te 422 općine. Vidljivo je da veliki broj gradova i općina ne može financirati svoje izdatke iz ostvarenih prihoda (svi gradovi i općine koji imaju indeks ispod 1). Zabrinjavajuća je i činjenica da najveći dio JLS jedva pokriva tekuće izdatke iz tekućih prihoda. Također, vrlo je začuđujuće da kod pokazatelja indeksa 1,60 i više nema nijednog grada, već su samo općine koje ostvaruju veće prihode u odnosu na tekuće izdatke.

Porezi koji su prihodi općinskog proračuna su porez na potrošnju, porez na kuće za odmor, porez na korištenje javnih površina (MFIN, 2016.), porez na promet nekretnina (NN, 2016.) te prirez porezu na dohodak. Općina ima pravo na udio u zajedničkim porezima, odnosno na udio u porezu na dohodak u iznosu od 60% koji se može uvećati za udio u fiskalnom izravnanju po posebnim uvjetima (NN, 2017.) Najznačajniji prihod općina bi trebao biti porez na dohodak uvećan za pripadajući prirez. No je li to stvarno tako prikazuje sljedeća slika.

Slika 4: Struktura poreznih prihoda JLS 2003.-2009.

Izvor: Ott, K. et al. (2009.): Proračunski vodič za građane, drugo, promijenjeno izdanje, Institut za javne financije, Zaklada Friedrich Ebert, Zagreb, str 50.

Na slici je vidljivo da je za JLS najznačajniji porezni prihod, prihod od poreza na dohodak, do 2006. godine su JLS ostvarivale prihode i od poreza na dobit, no tada je porez na dobit postao prihod samo državnog proračuna, ali se država odrekla svog udjela u prihodima od poreza na dohodak u korist JLS, posljedica čega je 90% poreznih prihoda na temelju prikupljenog poreza na dohodak.

Kao druga kategorija po veličini u strukturi prihoda općina nalaze se neporezni prihodi u koje se mogu uključiti i prihodi za posebne namjene koji nisu porezni prihodi već je riječ o naknadama propisanima važećim zakonskim propisima i prikupljaju se s posebnom svrhom (Općina Nijemci, s.a.):

- Komunalni i šumski doprinos – prikupljaju se s ciljem gradnje objekata te uređenje komunalne infrastrukture;
- Komunalna naknada – prikuplja se s ciljem održavanja komunalne infrastrukture;
- Spomenička renta – prikuplja se s ciljem zaštite i očuvanja kulturnih dobara;
- Prihodi od zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta – prikupljaju se s ciljem održavanja ruralne infrastukture te provođenja drugih aktivnosti vezanih za ruralno područje;

- Naknada za nezakonito izrađene građevine – prikuplja se s ciljem izrade prostornih planova i urbane obnove naselja.

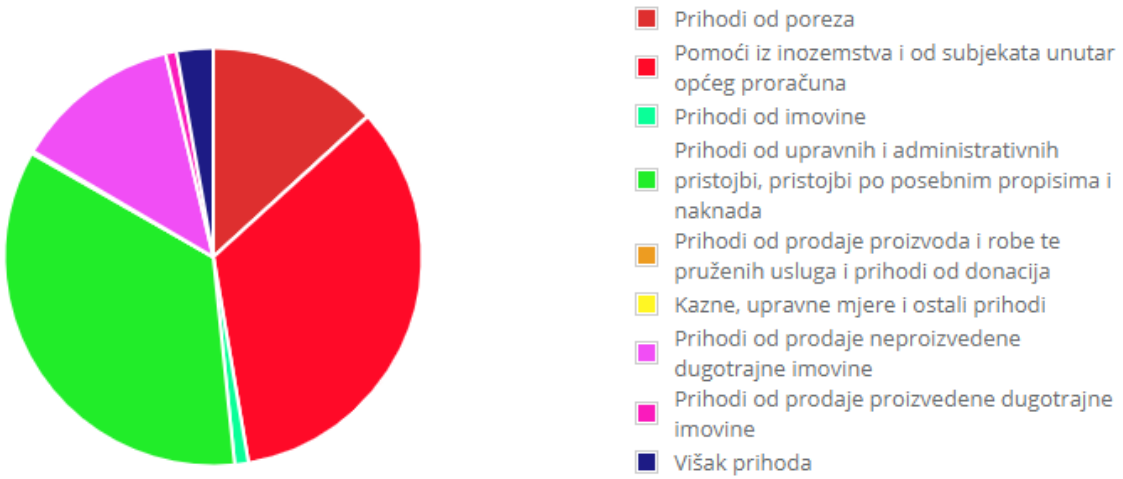
2.3.2. Najznačajniji prihodi općine Dugopolje

Prihodi općine Dugopolje dijele se u dvije skupine, odnosno prihode od poslovanja te prihode od prodaje nefinancijske imovine. Pritom su prihodi iz poslovanja značajnija skupina i na njih se odnosi 83,44% od ukupnog iznosa prihoda (za 2019. godinu).

Prihode od poslovanja čine (Proračun.hr, s.a.):

- Prihodi od poreza, odnosno poreza i prireza na dohodak, poreza na imovinu te poreza na robu i usluge;
- Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna, odnosno pomoći iz drugih proračuna, proračuna koji nisu nadležni proračunskim korisnicima te zapravo najveći dio sredstava ove vrste prihoda se odnosi na sredstva dobivena temeljem projekata iz EU fondova;
- Prihodi od imovine, odnosno prihodi od financijske te prihodi od nefinancijske imovine;
- Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada, odnosno upravne i administrativne pristojbe, prihodi po posebnim propisima te komunalni doprinosi i naknada koji zapravo osiguravaju većinu sredstava ove skupine prihoda;
- Prihodi od prodaje proizvoda i robe, pruženih usluga i prihodi od donacija te
- Kazne, upravne mjere i ostali zakonom propisani prihodi.

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine su manje značajan izvor prihoda u odnosu na prihode iz poslovanja, a čine ih prihodi od prodaje prihodi od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine te prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine (Proracun.hr, s.a.).

Slika 5: Struktura planiranih prihoda općine Dugopolje za 2019. godinu

Izvor: Proračun.hr (s.a.): Općina Dugopolje, Proračun za građane za 2019. godinu, raspoloživo na: https://www.proracun.hr/Home/Proracuni?id=2688bb79-0b9d-4055-9c8b-cf9769c9c347&godina=2019

Sa slike 5 vidljivo je da su za općinu Dugopolje najznačajniji prihodi od pomoći iz inozemstva (sredstva iz EU fondova) i od subjekata unutar općeg proračuna te prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknadama. Može se zaključiti da se te dvije skupine odnose na 2/3 od ukupnog iznosa ostvarenih prihoda općine. Prihodi od poreza za općinu Dugopolje predstavljaju jedan od manje značajnih prihoda, što je i za očekivati s obzirom na broj stanovnika općine, a budući da je najznačajniji porezni prihod prihod od poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak.

3. RASHODI OPĆINE DUGOPOLJE

3.1. Općenito o rashodima općina

Proračunski rashodi postoje s ciljem što kvalitetnijeg zadovoljavanja javnih potreba, rashodi zapravo odražavaju način korištenja proračunskih prihoda s ciljem zadovoljavanja javnih potreba (Vašiček i Vašiček, 2016.). Jedinice lokalne samouprave kao što su općine, prema Zakonu su dužne osigurati sredstva za pokrivanje rashoda koji se odnose na (NN, 2001.):

- „Uređenje naselja i stanovanje;
- Prostorno i urbanističko planiranje;
- Komunalno gospodarstvo;
- Brigu o djeci;
- Socijalnu skrb;
- Primarnu zdravstvenu zaštitu;
- Odgoj i osnovno obrazovanje;
- Kulturu, tjelesnu kulturu i šport;
- Zaštitu potrošača;
- Zaštitu i unaprijeđenje prirodnog okoliša;
- Protupožarnu i civilnu zaštitu;
- Promet na svom području te
- Ostale poslove sukladno posebnim zakonima“.

Najznačajniji rashodi općina se mogu podijeliti na skupine kao što su (Orošaj, 2018.):

- Rahodi za zaposlene;
- Materijalni rashodi;
- Financijski rashodi;
- Rashodi za nabavu nefinancijske imovine;
- Subvencije, pomoći te naknade građanima i kućanstvima;
- Pomoći iz proračuna;
- Tekuće i kapitalne pomoći, općinama, gradovima i županijama;
- Pomoći međunarodnim organizacijama te inozemnim vladama;
- Pomoći poljoprivrednicima i obrtnicima te kapitalne pomoći trgovačkim društvima u javnom ili privatnom vlasništvu;
- Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade te

- Ostali rashodi.

Iz svega prethodno nabrojanog, vidljivo je da općine imaju vrlo brojne i kompleksne rashode. Ne može se niti donijeti općeniti zaključak o najznačajnijim skupinama rashoda za općine, budući da najznačajniji rashodi za jednu općinu, drugoj općini nisu niti najmanje značajni.

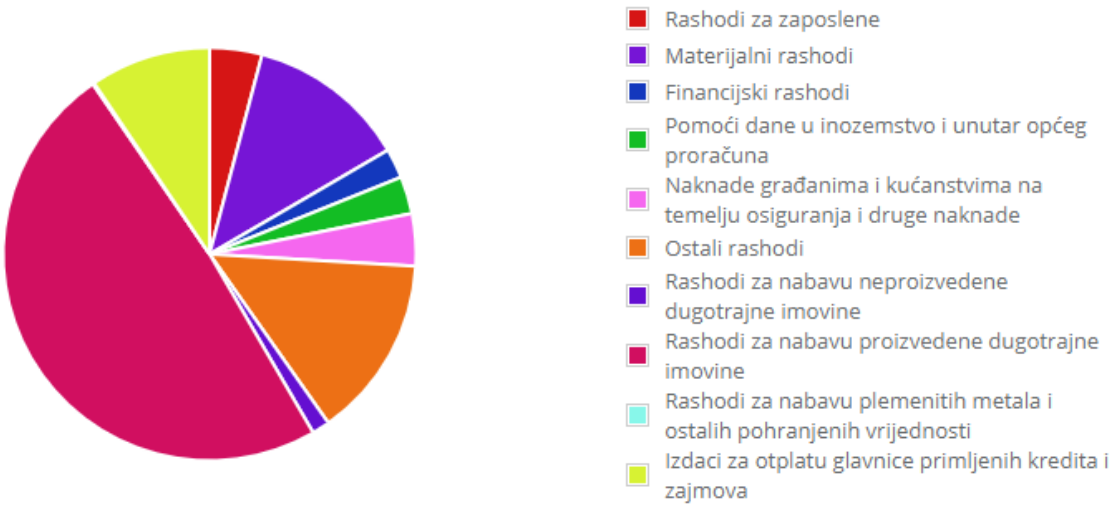
3.2. Najznačajniji rashodi općine Dugopolje

Rashodi i izdaci općine Dugopolje se dijele u 3 skupine odnosno rashode poslovanja koji čine oko 40% od ukupnog iznosa proračuna, rashode za nabavu nefinancijske imovine koji čine oko 50% od ukupnog iznosa proračuna te najmanju skupinu, odnosno izdatke koji nastaju prilikom otplate primljenih zajmova koji čine oko 10% proračuna (Proračun.hr, s.a.).

Najznačajniji rashodi općine su (Proračun.hr, s.a.):

- Rashodi za zaposlene;
- Materijalni rashodi;
- Financijski rashodi;
- Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proačuna;
- Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade;
- Rashodi za nabavu neproizvedene i proizvedene dugotrajne imovine;
- Rashodi za nabavu plemenitih metala i ostalih pohranjenih vrijednosti te
- Ostali rashodi.

Posebna skupina, odnosno ona najmanja skupina se odnosi na izdatke koji su povezani s otplaćivanjem glavnice primljenih kredita od strane financijskih te ostalih institucija.

Slika 6: Struktura planiranih rashoda općine Dugopolje za 2019. godinu

Izvor: Proračun.hr (s.a.): Općina Dugopolje, Proračun za građane za 2019. godinu, raspoloživo na: https://www.proracun.hr/Home/Proracuni?id=2688bb79-0b9d-4055-9c8b-cf9769c9c347&godina=2019

Sa slike 6 vidljivo je da se najveći dio rashoda, gotovo polovica, odnosi na rashode za nabavu proizvedene dugotrajne imovine, nakon čega slijede ostali rashodi, materijalni rashodi te izdaci za otplatu glavnice primljenih kredita i zajmova. Ostali ne nabrojani rashodi čine manje značajne udjele u ukupnom iznosu proračuna.

Prema posebnom dijelu proračuna, rashodi i izdaci se mogu podijeliti i s obzirom na djelatnosti na koje se odnose, odnosno na: redovne djelatnosti, društvene djelatnosti, komunalno održavanje, komunalno uređenje i opremanje općine te prema proračunskim korisnicima (Proračun.hr, s.a.).

4. ANALIZA UTJECAJA PRIHODA I RASHODA NA RAZVOJ OPĆINE DUGOPOLJE TIJEKOM PROTEKLIH 10 GODINA

4.1. Analiza proračunskih stavki općine kroz posljednjih 10 godina

U ovom dijelu rada će se ponajprije analizirati razlike između proračuna te izvješća o izvršenju proračuna za proteklih 10 godina (2009.-2018.), finalno, usporediti će se razlike između iznosa proračuna kroz promatrane godine te će se donijeti sud o utjecaju na razvoj općine.

4.1.1. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2009. godinu

U ovom dijelu rada će se analizirati prihodi i primici te rashodi i izdaci općine kroz 2009. godinu kroz razlike planiranih iznosa iz proračuna te finalno ostvarenih iznosa.

Tablica 1: Prihodi i primici općine Dugopolje 2009. godine

Prihodi i izdaci	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Prihodi od poreza	4.660.000	4.747.138
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar opće države	1.066.000	2.047.266
Prihodi od imovine	3.862.200	7.411.537
Prihodi po posebnim propisima	25.577.200	16.861.273
Ostali prihodi	25.000	93.100
Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	36.500.000	25.739.159
Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	340.000	306.991
Primici od financijske imovine i zaduženja	63.578.100	50.235.100
Ukupno	**135.608.500**	**107.441.564**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2008.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 6, str. 26-31, Općina Dugopolje (2010.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 2, str 2-7

Iz tablice je vidljivo da su ostvareni prihodi i rashodi gotovo 30 milijuna kn manji od planiranih. To svakako ima veliki utjecaj na financijske kapacitete općine i mogućnosti ostvarivanja planiranih rashoda i izdataka. Pritom je najveća razlika ostvarena u kategorijama prihoda po posebnim propisima, prihoda od prodaje neproizvedene imovine te primicima od financijske imovine i zaduženja. Iako na prvi pogled ova situacija izgleda negativno zbog samog smanjenja ukupnog iznosa kojim je općina raspolagala, može se reći da situacija zapravo i ne utječe loše na samu općinu. Ponajprije zbog smanjenog povrata oročenih sredstava, čime se stvaraju dodatni financijski kapaciteti u narednim godinama (izravno se utječe na prihode od kamata u narednim godinama, ali se također ostavljaju dodatna financijska sredstva koja će biti raspoloživa u narednim godinama), a također i zbog same smanjene prodaje neproizvedene

imovine što također ostavlja prostor za stvaranje dodatnih prihoda u narednim godinama. Najveća ostvarena pozitivna razlika je kod prihoda od imovine, ponajprije na temelju kamata po oročenim sredstvima, što svakako ukazuje na financijsku stabilnost poslovanja općine.

Tablica 2: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2009. godine

Rashodi i izdaci	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Rashodi za zaposlene	1.965.700	1.975.680
Materijalni rashodi	12.245.500	11.641.562
Financijski rashodi	75.000	47.285
Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	327.000	59.258
Naknade građanima i kućanstvima temeljem osiguranja i ostale naknade	1.618.000	2.300.957
Ostali rashodi	13.019.000	20.083.364
Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	1.312.000	4.071.034
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	93.039.300	68.460.675
Pohranjene vrijednosti	7.000	24.105
Izdaci za financijsku imovinu	12.000.000	20.000
Ukupno	**135.608.500**	**108.683.920**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2008.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 6, str. 26-31, Općina Dugopolje (2010.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 2, str 2-7

Iz tablice je vidljivo da su rashodi i izdaci smanjeni za približno 27 milijuna kuna, pritom je najveće smanjenje kod kategorije rashoda za nabavu proizvedene dugotrajne imovine te izdataka za financijsku imovinu, odnosno iznos sredstava za koji je planirano da će biti položen na račun, finalno nije položen. Najznačajnije povećanje rashoda je vidljivo kod kategorije ostalih rashoda te rashoda za nabavu neproizvedene imovine.

Vidljivo je da je u ovoj godini ostvaren deficit proračuna za oko 1,2 mil kn, što će svakako imati negativan utjecaj na proračun u nekoj od narednih godina, budući da će se općina morati odreći financiranja nekog od rashoda ili će morati povući sredstva s računa da bi financirala rashode, što ima utjecaja na dogoročno smanjivanje prihoda od kamata. Usprkos deficitu, može se zaključiti da općina značajna sredstva ulaže u infrastrukturu te u naknade i pomoći građanima što svakako ima utjecaj na poslovanje na području općine, ali i sami socioekonomski status građana, čime se dugoročno doprinosi ekonomskom rastu.

4.1.2. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2010. godinu

U ovom dijelu rada će se analizirati prihodi i primici te rashodi i izdaci općine kroz 2010. godinu kroz razlike planiranih iznosa iz proračuna te finalno ostvarenih iznosa.

Tablica 3: Prihodi i primici općine Dugopolje 2010. godine

Prihodi i primici	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Prihodi od poreza	4.262.000	3.506.296
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar opće države	1.200.000	3.377.959
Prihodi od imovine	4.592.200	3.477.042
Prihodi po posebnim propisima	25.727.700	13.551.524
Ostali prihodi	39.000	6.700
Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	32.700.000	6.035.452
Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	230.000	37.590
Primici od financijske imovine i zaduženja-povrat zajma	58.917.300	63.412.275
Ukupno	**127.668.200**	**93.404.837**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2009.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 4, str. 7-10, Općina Dugopolje (2011.): Izvješće o izvršenju proračuna, Općina Dugopolje, Dugopolje

Iz tablice 3 vidljivo je da su ostvareni prihodi za 34 mil kn manji u odnosu na procijenjene. To je ponajprije nastalo kao posljedica manje ostvarenih prihoda od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine (zemljišta) te manje realiziranih prihoda po posebnim propisima. U ovoj godini su vraćena značajna sredstva koja su se nalazila na računima banaka, a s ciljem financiranja investicija. Dugoročno će to imati posljedice na razvoj općine, odnosno dovest će do ekonomskog stanja na području općine kakvo je danas.

Tablica 4: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2010. godine

Rashodi i izdaci	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Rashodi za zaposlene	2.858.250	2.139.579
Materijalni rashodi	8.205.950	10.440.372
Financijski rashodi	62.500	57.462
Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	127.000	675.986
Naknade građanima i kućanstvima temeljem osiguranja i ostale naknade	1.880.000	2.694.648
Ostali rashodi	15.688.000	26.183.091
Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	775.000	2.336.225
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	96.055.500	47.687.519
Pohranjene vrijednosti	16.000	10.000
Izdaci za financijsku imovinu	2.000.000	280.000
Ukupno	**127.668.200**	**92.504.884**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2009.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 4, str. 7-10, Općina Dugopolje (2011.): Izvješće o izvršenju proračuna, Općina Dugopolje, Dugopolje

Iz tablice 4 vidljivo je da su ostvareni rashodi u ovoj godini za 35 mil kn manji u odnosu na procijenjene te je ostvaren višak prihoda nad rashodima. Razlika u rashodima je ponajprije

nastala kao rezultat smanjenja rashoda za nabavu proizvedene dugotrajne imovine. Vidljivo je također i da su ostali rashodi ostvareni u značajno većem iznosu od planiranog. Ovakva situacija s rashodima je ponajprije rezultat ostvarenja prihodovne strane proračuna, iako je ostvareni rezultat višak prihoda nad rashodima, s ciljem ulaganja u proizvedenu dugotrajnu imovinu, ne bi bilo pogubno za financijsko stanje općine niti da je ostvaren manjak prihoda nad rashodima. Razlog tomu je svakako multiplikativno djelovanje takve vrste ulaganja koje će svakako doprinositi ostvarenju prihoda proračuna u narednim godinama.

4.1.3. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2011. godinu

U ovom dijelu rada će se analizirati prihodi i primici te rashodi i izdaci općine kroz 2011. godinu kroz razlike planiranih iznosa iz proračuna te finalno ostvarenih iznosa.

Tablica 5: Prihodi i primici općine Dugopolje 2011. godine

Prihodi i primici	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Prihodi od poreza	3.286.000	3.985.328
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar opće države	4.070.000	3.793.697
Prihodi od imovine	2.596.200	3.269.702
Prihodi po posebnim propisima	28.507.200	15.974.995
Ostali prihodi	5.500	2.700
Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	32.873.500	9.812.693
Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	60.000	155.482
Primici od financijske imovine i zaduživanja	-	17.132.683
Primljeni povrati glavnice danih zajmova	33.500.000	34.060.520
Ukupno	**104.898.400**	**88.187.802**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (s.a.): Proračun općine Dugopolje za 2011. godinu, Općina Dugopolje, Dugopolje, str 1-11, Općina Dugopolje (2012.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 2, str 1-26

Iz tablice 5 vidljivo je da je u ovoj godini ostvarena značajna razlika u odnosu na planirane prihode iz proračuna. Pritom je ta razlika ponajprije nastala zbog razlike kod stavku prihoda po posebnim propisima i prihoda od prodaje neproizvedene imovine. Vidljivo je također i da su ostvareni prihodi od poreza te prihodi od imovine veći od procijenjenih što je svakako poželjno za razvoj općine, posljedica čega je stvaranje dodatnih sredstava koja se mogu rasporediti za financiranje rashoda.

Tablica 6: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2011. godine

Rashodi i izdaci	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Rashodi za zaposlene	2.287.000	2.257.305
Materijalni rashodi	7.819.300	9.064.259
Financijski rashodi	70.500	193.807
Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	1.080.000	899.087
Naknade građanima i kućanstvima temeljem osiguranja i ostale naknade	2.430.000	2.626.372
Ostali rashodi	18.168.800	14.419.641
Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	1.229.000	1.076.896
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	71.797.800	70.620.557
Pohranjene vrijednosti	16.000	-
Izdaci za financijsku imovinu	-	-
Ukupno	**104.898.400**	**101.050.897**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (s.a.): Proračun općine Dugopolje za 2011. godinu, Općina Dugopolje, Dugopolje, str 1-11, Općina Dugopolje (2012.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 2, str 1-26

Povezano s razlikom koja je nastala između procijenih i ostvarenih prihoda i primitaka, iz tablice 6 vidljivo je da je općina u 2011. godini ostvarila manjak prihoda nad rashodima u iznosu od gotovo 13. mil kn. Dio manjka prihoda nad rashodima se pokrio prenesenim viškom iz prethodnih godina u iznosu od 1,7 mil kn. Pritom će se ostatak manjka pokrivati u narednim godinama što će svakako opteretiti proračun te može imati negativan utjecaj na razvoj općine ako će se pojedini rashodi isključiti iz proračuna da bi se s dostupnim sredstvima pokrio manjak prihoda nad rashodima iz ove godine.

4.1.4. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2012. godinu

U ovom dijelu rada će se analizirati prihodi i primici te rashodi i izdaci općine kroz 2012. godinu kroz razlike planiranih iznosa iz proračuna te finalno ostvarenih iznosa.

Tablica 7: Prihodi i primici općine Dugopolje 2012. godine

Prihodi i primici	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Prihodi od poreza	3.725.000	3.749.612
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar opće države	4.122.000	5.898.720
Prihodi od imovine	1.865.200	862.956
Prihodi po posebnim propisima	44.889.200	15.089.891
Ostali prihodi	5.000	2.100
Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	22.600.000	4.067.523
Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	82.000	135.576
Primljeni povrati glavnice danih zajmova	-	-
Primici od zaduživanja	16.000.000	19.367.316
Ukupno	**93.288.400**	**49.173.694**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2011.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 5, str. 7-10, Općina Dugopolje (2013.): Realizacija proračuna od 01.01.2012. do 31.12.2012., Općina Dugopolje, Dugopolje, str 1-14

Iz tablice 7 vidljivo je da je općina ostvarila značajno manje prihode od planiranih proračunom. Razlika je ponajprije nastala zbog manje ostvarenih prihoda po posebnim propisima te prihoda od prodaje neproizvedene imovine. S druge strane, općina je ostvarila veće prihode od planiranih temeljem oporezivanja, primitke temeljem pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar opće države te prihode od prodaje proizvedene dugotrajne imovine.

Tablica 8: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2012. godine

Rashodi i izdaci	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Rashodi za zaposlene	2.285.000	2.218.924
Materijalni rashodi	7.100.900	6.341.309
Financijski rashodi	1.417.500	1.600.562
Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	860.000	1.674.512
Naknade građanima i kućanstvima temeljem osiguranja i ostale naknade	2.420.000	2.515.329
Ostali rashodi	13.714.000	12.561.414
Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	494.000	493.312
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	64.226.000	34.127.342
Pohranjene vrijednosti	12.000	24.000
Izdaci za financijsku imovinu	-	
Ukupno	**93.288.400**	**61.941.530**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2011.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 5, str. 7-10, Općina Dugopolje (2013.): Realizacija proračuna od 01.01.2012. do 31.12.2012., Općina Dugopolje, Dugopolje, str 1-14

Iz tablice 8 vidljivo je da je i u 2012. godini ostvaren manjak prihoda nad rashodima. U ovoj godini je riječ o iznosu od približno 12,5 mil kn. Iako su ostvareni rashodi značajno manji od planiranih, ostvarenje prihoda nije pratilo dinamiku rashoda te je posljedica toga nastali manjak prihoda nad rashodima. Jedan od najznačajnijih uzroka ove situacije su provedena kapitalna

ulaganja tijekom godine. Iako na prvi pogled situacija kada je ostvaren manjak prihoda nad rashodima sugerira negativan utjecaj na rast i razvoj općine, zapravo to nije uvijek tako, vrlo je bitno detaljnije analizirati uzroke nastanka takve situacije. U ovoj godini su uzroci kapitalna ulaganja, ali dugoročno će ista doprinijeti povećanju prihoda i primitaka općine, ali ponajprije će doprinijeti poboljšanju kvalitete života kako lokalnog stanovništva, tako i ostalih građana.

4.1.5. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2013. godinu

U ovom dijelu rada će se analizirati prihodi i primici te rashodi i izdaci općine kroz 2013. godinu kroz razlike planiranih iznosa iz proračuna te finalno ostvarenih iznosa.

Tablica 9: Prihodi i primici općine Dugopolje 2013. godine

Prihodi i primici	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Prihodi od poreza	3.747.500	3.581.590
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar opće države	5.184.000	7.975.022
Prihodi od imovine	1.975.400	1.423.125
Prihodi po posebnim propisima	34.350.700	26.918.252
Ostali prihodi	1.000	0
Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	27.240.200	2.705.525
Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	296.000	61.867
Primljeni povrati glavnice danih zajmova	-	-
Primici od zaduživanja	-	-
Ukupno	**72.794.800**	**42.665.382**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2012.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 4, str. 37-40, Općina Dugopolje (2014.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 2, str 1-3

Iz tablice 9 vidljivo je da su ostvareni prihodi i primici manji za 30 milijuna kuna od planiranih. Pritom je tom iznosu najznačajnije doprinijela razlika od 24,5 mil kn kod stavke prihoda od prodaje neproizvedene imovine, nakon čega slijedi stavka prihoda po posebnim propisima. Podcijenjena je bila jedino stavka prihoda od pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar opće države gdje je ostvareni prihod za gotovo 3 milijuna veći od procijenjenog.

Tablica 10: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2013. godine

Rashodi i izdaci	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Rashodi za zaposlene	2.330.000	2.148.489
Materijalni rashodi	7.014.200	5.162.110
Financijski rashodi	1.211.000	1.146.669
Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	975.000	1.528.125
Naknade građanima i kućanstvima temeljem osiguranja i ostale naknade	2.420.000	1.966.216
Ostali rashodi	12.895.000	8.823.706
Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	942.000	124.514
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	44.995.600	12.361.716
Pohranjene vrijednosti	12.000	11.767
Izdaci za financijsku imovinu	-	-
Ukupno	**72.794.800**	**33.511.814**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2012.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 4, str. 37-40, Općina Dugopolje (2014.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 2, str 1-3

Iz tablice 10 vidljivo je da su ostvareni rashodi za 9 milijuna manji od prihoda, što znači da je ostvaren suficit proračuna, odnosno višak prihoda nad rashodima. Pritom je vidljiva i značajna razlika u iznosima planiranih i ostvarenih rashoda. Najznačajnija razlika je ostvarena kod stavke rashoda za nabavu proizvedene dugotrajne imovine od 32,5 mil kn te kod stavki ostalih i materijalnih rashoda. Iako je za općinu poželjno smanjivanje rashoda i ostvarivanje suficita proračuna, postavlja se pitanje utječe li se smanjivanjem određenih rashoda negativno na ekonomski rast i razvoj. Posebice je taj utjecaj značajan kada je riječ o važnim infrastrukturnim projektima. S druge strane, ostvareni suficit proračuna, odnosno višak prihoda nad rashodima se u narednim godinama može iskoristiti za financiranje budućih projekata, čime se dugoročnije može utjecati na investicije, a bez zaduživanja općine. Ili, ukoliko se neće provoditi investicije, sredstva se mogu oročiti, što će posljedično dovesti do ostvarivanja prihoda od kamata te će također imati pozitivne efekte na poslovanje općine.

4.1.6. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2014. godinu

U ovom dijelu rada će se analizirati prihodi i primici te rashodi i izdaci općine kroz 2014. godinu kroz razlike planiranih iznosa iz proračuna te finalno ostvarenih iznosa.

Tablica 11: Prihodi i primici općine Dugopolje 2014. godine

Prihodi i primici	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Prihodi od poreza	3.997.000	3.612.608
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar opće države	6.050.000	4.587.345
Prihodi od imovine	3.986.500	945.318
Prihodi po posebnim propisima	21.441.700	16.147.811
Ostali prihodi	1.000	-
Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	20.000.000	1.308.052
Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	250.000	80.150
Primljeni povrati glavnice danih zajmova	-	-
Primici od zaduživanja	-	-
Ukupno	**55.726.200**	**26.681.284**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2013.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 5, str. 29-33, Općina Dugopolje (2015.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 3, str 1-3

Iz tablice 11 vidljivo je da su ostvareni prihodi u 2014. godini za 29 mil kn manji od planiranih prvotnim proračunom. Najznačajnija razlika je nastala zbog stavke prihoda od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine, nakon čega slijedi stavka prihoda po posebnim propisima. Ostvareni prihodi i primici su za 16 mil manji u odnosu na prethodnu godinu, što je svakako značajna razlika za proračun općine. Ove činjenice mogu potencijalno imati vrlo negativan utjecaj na razvoj općine. Dodatan problem je što se na vrlo veliki broj prihoda općine može vrlo malo ili nikako utjecati, za razliku od rashoda općine, što posljedično dovodi do ovakvih utjecaja na ostvarenje prihodovne strane proračuna.

Tablica 12: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2014. godine

Rashodi i izdaci	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Rashodi za zaposlene	2.475.000	1.763.672
Materijalni rashodi	5.345.900	4.701.531
Financijski rashodi	1.596.100	2.749.079
Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	1.355.000	991.969
Naknade građanima i kućanstvima temeljem osiguranja i ostale naknade	2.030.000	1.280.322
Ostali rashodi	7.051.000	6.058.247
Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	1.470.000	1.145.384
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	15.691.000	4.729.677
Pohranjene vrijednosti	-	-
Izdaci za financijsku imovinu	4.700.000	369.740
Višak prihoda nad rashodima	14.012.200	-
Ukupno	**55.726.200**	**23.789.621**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2013.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 5, str. 29-33, Općina Dugopolje (2015.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 3, str 1-3

Iz tablice 12 vidljivo je da je ostvaren višak prihoda nad rashodima od 3 mil kn, ali svakako je vidljiva i značajna razlika između procijenjenih rashoda i stvarno ostvarenih rashoda prema izvješću o izvršenju proračuna. Najznačajnija razlika je nastala kod stavke rashoda za nabavu proizvedene dugotrajne imovine od gotovo 11 mil kn. Planirano je ostvarivanje prihoda nad rashodima u iznosu od 14 mil kn, što na kraju nije ostvareno. Posljedično, sve ovo može imati negativan utjecaj na rast i razvoj općine, ponajprije zbog smanjivanja investicija. Također, vidljivo je i da je došlo do smanjenja transfera građanima i kućanstvima, što također može imati negativan utjecaj zbog multiplikativnog djelovanja sredstava koja se transferiraju građanima i kućanstvima.

4.1.7. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2015. godinu

U ovom dijelu rada će se analizirati prihodi i primici te rashodi i izdaci općine kroz 2015. godinu kroz razlike planiranih iznosa iz proračuna te finalno ostvarenih iznosa.

Tablica 13: Prihodi i primici općine Dugopolje 2015. godine

Prihodi i primici	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Prihodi od poreza	3.627.000	4.709.544
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar opće države	5.625.000	2.120.759
Prihodi od imovine	681.500	633.871
Prihodi po posebnim propisima	19.772.200	18.361.442
Ostali prihodi	1.000	9.000
Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	9.000.000	5.517.118
Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	250.000	193.990
Primljeni povrati glavnice danih zajmova	-	-
Primici od zaduživanja	-	-
Ukupno	**38.956.700**	**31.545.726**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2014.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 5, str. 40-43, Općina Dugopolje (2016.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 7, str 1-8

Iz tablice 13 vidljivo je da su ostvareni prihodi za gotovo 7,5 mil kn manji od planiranih. Značajna razlika je ostvarena po stavci prihoda od pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar opće države, ponajprije se to odnosilo na primitke iz drugih proračuna, što sugerira da je financijsko stanje općine takvo da ne treba iznos pomoći kao što je bilo planirano. U prilog tome govori i činjenica da su ostvareni prihodi i primici za 5 mil kn veći u odnosu na prethodnu godinu. Kada se toj činjenici i pridodaju smanjeni iznosi pomoći, može se zaključiti da općina napreduje s razvojem u 2015. godini.

Tablica 14: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2015. godine

Rashodi i izdaci	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Rashodi za zaposlene	2.675.000	2.296.856
Materijalni rashodi	4.957.900	5.188.234
Financijski rashodi	3.676.100	3.166.580
Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	1.320.000	1.033.044
Naknade građanima i kućanstvima temeljem osiguranja i ostale naknade	1.710.000	1.878.254
Ostali rashodi	5.829.000	6.776.221
Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	720.000	156.000
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	8.318.000	3.943.000
Pohranjene vrijednosti	-	15.513
Izdaci za financijsku imovinu – otplata glavnice kredita	1.300.000	1.046.534
Višak prihoda nad rashodima	8.450.700	-
Ukupno	**38.956.700**	**25.500.236**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2014.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 5, str. 40-43, Općina Dugopolje (2016.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 7, str 1-8

Iz tablice je vidljivo da je ostvaren višak prihoda nad rashodima u iznosu od 6 mil kn, iako su rashodi ostvareni u 2015. godini veći u odnosu na ostvarene rashode u 2014. godini. Razlika u iznosima ostvarenih rashoda i izdataka u odnosu na planirane je ponajprije nastala zbog značajne razlike u rashodima za nabavu proizvedene dugotrajne imovine. Vidljiva je značajnija razlika u procjeni ostalih rashoda, uz približno točnu procjenu ostalih rashoda i izdataka.

4.1.8. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2016. godinu

U ovom dijelu rada će se analizirati prihodi i primici te rashodi i izdaci općine kroz 2016. godinu kroz razlike planiranih iznosa iz proračuna te finalno ostvarenih iznosa.

Tablica 15: Prihodi i primici općine Dugopolje 2016. godine

Prihodi i primici	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Prihodi od poreza	3.921.000	4.425.096
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar opće države	5.475.000	3.661.941
Prihodi od imovine	631.200	786.816
Prihodi po posebnim propisima	19.853.200	18.610.190
Ostali prihodi	22.000	19.093
Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	7.000.000	556.287
Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	350.000	299.972
Primljeni povrati glavnice danih zajmova	-	-
Primici od zaduživanja	-	-
Ukupno	**37.252.400**	**28.360.396**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2015.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 6, str. 36-39, Općina Dugopolje (2017.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 6, str 5-11

Iz tablice 15 vidljivo je da su ostvareni prihodi i primici u 2016. godini manji u odnosu na prihode i primitke ostvarene prethodne godine. Ponovno se razlika u iznosu između procijenjenih te ostvarenih prihoda i primitaka pojavljuje ponajprije zbog razlike u procjeni i ostvarenju stavke prihoda od prodaje neproizvedene imovine. Pojavljuje se i značajnija razlika kada je riječ o pomoćima iz inozemstva i od subjekata unutar opće države. Ostvareni prihodi su veći od planiranih samo kada je riječ o prihodima od imovine i poreza, pritom su ostvareni prihodi od poreza veći za pola mil kn.

Tablica 16: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2016. godine

Rashodi i izdaci	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Rashodi za zaposlene	2.562.000	2.088.094
Materijalni rashodi	4.525.000	6.001.054
Financijski rashodi	2.253.200	1.676.026
Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	1.200.000	849.332
Naknade građanima i kućanstvima temeljem osiguranja i ostale naknade	1.690.000	1.591.377
Ostali rashodi	5.651.000	6.047.519
Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	170.000	326.401
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	10.740.000	3.514.181
Pohranjene vrijednosti	95.000	42.693
Izdaci za financijsku imovinu – otplata zajmova	4.800.000	5.483.119
Višak prihoda nad rashodima	3.566.200	-
Ukupno	**37.252.400**	**27.619.797**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2015.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 6, str. 36-39, Općina Dugopolje (2017.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 6, str 5-11

Iz tablice 16 vidljivo je da je ostvaren višak prihoda nad rashodima od 0,74 mil kn. Iako su ostvareni rashodi i izdaci značajno manji od planiranih, vidljiv je porast u odnosu na prethodnu godinu. Razlike u procjeni su najizraženije kada je riječ o materijalnim rashodima, ostalim rashodima te izdacima za otplatu zajmova, kada je riječ o većim ostvarenim iznosima. S druge strane, kada je riječ o iznosima koji su ostvareni niži u odnosu na planirano, ističu se rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine, dane pomoći i financijski rashodi. Iako ove uštede djeluju s ciljem ostvarivanja viška prihoda nad rashodima, istodobno se smanjuju pomoći građanima i kućanstvima te investicije, što posljedično povećava rizik negativnog utjecaja na razvoj općine.

4.1.9. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2017. godinu

U ovom dijelu rada će se analizirati prihodi i primici te rashodi i izdaci općine kroz 2017. godinu kroz razlike planiranih iznosa iz proračuna te finalno ostvarenih iznosa.

Tablica 17:Prihodi i primici općine Dugopolje 2017. godine

Prihodi i primici	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Prihodi od poreza	4.161.200	4.899.098
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar opće države	6.425.000	4.918.023
Prihodi od imovine	711.100	384.409
Prihodi po posebnim propisima	20.944.200	15.425.408
Ostali prihodi	23.000	129.758
Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	6.000.000	21.643.621
Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	600.000	432.409
Primljeni povrati glavnice danih zajmova	-	-
Primici od zaduživanja	-	-
Ukupno	**38.864.500**	**47.832.723**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2016.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 10, str. 31-34, Općina Dugopolje (2018.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 4, str 9-15

Iz tablice je vidljivo da su prihodi i primici u 2017. godini ostvareni u značajno većim iznosima u odnosu na planirane, ponajprije zbog razlike od gotovo 15 mil kn kod stavke prihoda od prodaje neproizvedene imovine. Značajne negativne razlike u odnosu na planirano se pojavljuju kod stavki prihoda po posebnim propisima te stavke pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar opće države, no usprkos tome, ostvareni su prihodi i primici veći u odnosu na planirane. Također, vidljivo je da su prihodi i primici značajno povećani u odnosu na prethodnu godinu (gotovo 20 mil kn).

Tablica 18: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2017. godine

Rashodi i izdaci	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Rashodi za zaposlene	2.207.500	2.269.994
Materijalni rashodi	5.248.800	7.087.022
Financijski rashodi	1.523.000	2.578.582
Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	900.000	638.452
Naknade građanima i kućanstvima temeljem osiguranja i ostale naknade	1.650.000	1.768.697
Ostali rashodi	6.256.000	8.920.609
Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	140.000	414.752
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	13.588.000	6.777.748
Pohranjene vrijednosti	85.000	79.284
Izdaci za financijsku imovinu – otplata zajmova	5.500.000	7.082.451
Ukupno	**37.098.300**	**37.617.592**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2016.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 10, str. 31-34, Općina Dugopolje (2018.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 4, str 9-15

Iz tablice 18 vidljivo je da prvi puta u ovoj godini, za razliku od svih prethodnih godina približno uspješno procijenjen iznos rashoda i izdataka. Kao što je došlo do rasta iznosa prihoda i primitaka u odnosu na prethodnu godinu, došlo je do rasta rashoda te izdataka. Došlo je do povećanja rashoda kao što su materijalni, financijski i ostali rashodi te izdataka za otplatu zajmova, ali su to sve anulirali smanjeni rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine.

4.1.10. Analiza utjecaja prihoda i rashoda na razvoj općine Dugopolje kroz 2018. godinu

U ovom dijelu rada će se analizirati prihodi i primici te rashodi i izdaci općine kroz 2018. godinu kroz razlike planiranih iznosa iz proračuna te finalno ostvarenih iznosa.

Tablica 19: Prihodi i primici općine Dugopolje 2018. godine

Prihodi i primici	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Prihodi od poreza	5.622.200	6.847.317
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar opće države	2.935.000	3.237.723
Prihodi od imovine	460.800	541.002
Prihodi po posebnim propisima	27.059.000	17.000.662
Ostali prihodi	68.000	66.813
Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	5.000.000	3.252.031
Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	500.000	152.626
Primljeni povrati glavnice danih zajmova	-	-
Primici od zaduživanja	-	-
Ukupno	**41.645.000**	**31.083.172**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2017.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 9, str. 36-39, Općina Dugopolje (2019.): Izvješće o izvršenju proračuna, Općina Dugopolje, Dugopolje

Iz tablice 19 vidljivo je dasu ostvareni prihodi po izvješću o izvršenju proračuna za 10 mil kn manji od prvotno planiranih. Pritom je najveća pogreška u procjeni ostvarena kod prihoda po posebnim porezima. Vidljivo je i da je prihoda od poreza ostvareno 1,2 mil kn više od procijenjenog. Za razvoj općine taj podatak je svakako pozitivan pokazatelj, budući da je prihod od poreza na dohodak činio iznos od gotovo 6 mil kn. Iz toga se može zaključiti da je došlo i do porasta plaća, ali i do porasta zapošljavanja stanovnika s prebivalištem ili boravištem u općini, posljedično će to imati pozitivan utjecaj na razvoj općine.

Tablica 20: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2018. godine

Rashodi i izdaci	Proračun	Izvješće o izvršenju proračuna
Rashodi za zaposlene	2.479.000	2.151.486
Materijalni rashodi	5.422.000	7.093.416
Financijski rashodi	1.358.000	1.534.561
Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	700.000	738.890
Naknade građanima i kućanstvima temeljem osiguranja i ostale naknade	2.620.000	1.942.254
Ostali rashodi	11.152.000	4.744.480
Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	200.000	1.414.067
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	17.345.000	4.971.534
Pohranjene vrijednosti	85.000	75.476
Izdaci za financijsku imovinu – otplata zajmova	5.500.000	-
Manjak prihoda nad rashodima	-5.236.000	-
Ukupno	**41.645.000**	**26.666.166**

Izvor: Izrada autorice prema: Općina Dugopolje (2017.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 9, str. 36-39, Općina Dugopolje (2019.): Izvješće o izvršenju proračuna, Općina Dugopolje, Dugopolje

Iz tablice 20 vidljivo je da je ostvaren suficit od 4,5 mil kn, taj suficit se koristi za pokrivanje deficita iz prethodnih godina. Pritom su ostvareni rashodi za 15 mil kn manji od prvotno planiranih. Ponajprije zbog odstupanja kod stavke rashoda za nabavu proizvedene dugotrajne imovine. Iako će ostvareni suficit svakako imat pozitivan utjecaj na proračun, moguće je da će imati negativan utjecaj na razvoj općine. Negativan utjecaj se može očitovati kroz smanjenje ulaganja u infrastrukturu te kroz potrošnju općine što posljedično ima negativan utjecaj na gospodarstvo na području općine.

4.1.11. Prikaz ukupnih prihoda i primitaka te rashoda i izdataka kroz 10 godina, razlike planiranog i ostvarenog

Da bi se lakše usporedilo kretanje iznosa proračunskih stavki, odnosno ukupnih prihoda i rashoda kroz promatrane godine, kreirana je sljedeća tablica.

Tablica 21: Prikaz prihoda i primitaka te rashoda i izdataka općine Dugopolje tijekom proteklih 10 godina

	Prihodi i primici		**Rashodi i izdaci**	
Godina	**Planirano**	**Ostvareno**	**Planirano**	**Ostvareno**
2009.	**135.608.500**	**107.441.564**	**135.608.500**	**108.683.920**
2010.	**127.668.200**	**93.404.837**	**127.668.200**	**92.504.884**
2011.	**104.898.400**	**88.187.802**	**104.898.400**	**101.050.897**
2012.	**93.288.400**	**49.173.694**	**93.288.400**	**61.941.530**
2013.	**72.794.800**	**42.665.382**	**72.794.800**	**33.511.814**
2014.	**55.726.200**	**26.681.284**	**55.726.200**	**23.789.621**
2015.	**38.956.700**	**31.545.726**	**38.956.700**	**25.500.236**
2016.	**37.252.400**	**28.360.396**	**37.252.400**	**27.619.797**
2017.	**38.864.500**	**47.832.723**	**37.098.300**	**37.617.592**
2018.	**41.645.000**	**31.083.172**	**41.645.000**	**26.666.166**

Izvor: Izrada autorice

U tablici 21 dan je pregled ukupnih prihoda i rashoda općine Dugopolje kroz posljednjih 10 godina. Pritom je vidljivo da je od prve od posljednje promatrane godine došlo do vrlo značajnog smanjenja iznosa prihoda, ali i rashoda. Vidljivo je također je u 2009., 2011. i 2012. godini ostvaren manjak prihoda nad rashodima, odnosno deficit proračuna. Pritom su u 2011. i 2012. godini ostvareni vrlo značajni iznosi manjka prihoda nad rashodima, što je svakako imalo vrlo negativan utjecaj na proračune narednih godina. Iako se na prvi pogled manjak prihoda nad rashodima smatra kao negativna činjenica, stvarna situacija može biti značajno drugačija. Posebice kada je riječ o stavki rashoda koja se odnosi na ulaganja u proizvedenu imovinu, odnosno ulaganja u infrastrukturu, što svakako ima multiplicirajući učinak na gospodarstvo na području općine. Ne smiju se zanemariti niti ostavke rashodovne stavke te je svakako vrlo bitno pravilno izbalansirati iznose svakog pojedinog rashoda.

4.2. Analiza ekonomskog stanja općine

Općina Dugopolje je jedna od najuspješnijih općina RH, što pokazuje i razvrstavanje u IV skupinu prema indeksu razvijenosti, odnosno u skupinu u kojoj je indeks razvijenosti između 100% i 125% prosjeka RH (NN, 2013.). Jedan od načina kako je općina izravno utjecala na ekonomski razvoj na svom području je kroz poslovnu zonu. Novac koji je prikupljen prodajom zemljišta i komunalnih naknada uložen je u infrastrukturu poslovne zone (poslovna zona je

izgrađena bez ijedne kune kredita, već samo sredstvima iz proračuna općine). Poslovnu zonu čini zapravo kompleks pet poslovnih zona, odnosno Podi, Podi zapad, Bani, Bani sjever i Krč te zauzima prostor od gotovo 250 hektara (Kontić, 2014.). Izravna posljedica uloženog u poslovnu zonu je otvaranje 150 poduzeća na području općine s 2300 zaposlenih (Preljvukić, 2010.).

Na području općine, posebice u poslovnu zonu se konstantno ulaže te pristižu novi investitori, među kojima je i veliki broj značajnih poduzeća. Koliko je na području općine niska nezaposlenost pokazuje podatak da je stopa nezaposlenosti još 2007. godine bila 3,5% (Livajić, 2007.). A u međuvremenu su na području općine izvršena brojna ulaganja što je doprinijelo i dodatnom otvaranju novih radnih mjesta i smanjenju nezaposlenosti. Kada se svi prethodno navedeni podatci usporede s podatcima iz 1997. godine kada je općina i osnovana, vidljivo je koliko je javna vlast imala značajan utjecaj na sami ekonomski razvoj na području općine. 1997. godine je u Dugopolju bila vrlo visoka stopa nezaposlenosti te je poslovalo samo par manjih obrta, dok je otvaranje poslovne zone koja se nalazi uz vrlo značajnu prometnicu doslovce preporodilo gospodarstvo na području općine i posljedično dovelo do akonomskog stanja općine kakvo je danas (Puljiz, s.a.)

Općina kroz svoje rashode može imati značajan utjecaj ponajprije na poboljšanje infrastrukture, ali i kroz prihodovnu stranu također može utjecati na razvoj poduzetništva na svom području, ponajprije kroz smanjivanje nameta poduzetnicima. Pritom je vrlo bitna optimizacija proračuna, kako prihodovne, tako i rashodovne strane što je svakako vidljivo na djelovanju na području općine Dugopolje. Kao izravna posljedica se javilo povećanje zapošljavanja te poboljšani uvjeti poslovanja, ali su indirektni utjecaji značajno brojniji.

5. ZAKLJUČAK

Proračunom općine se definiraju prihodi i rashodi za narednu godinu, pritom je nužna uravnoteženost proračuna. Koliko je teško ispravno procijeniti stavke proračuna te koliko se one zapravo razlikuju od stavki koje su prikazane po izvješću o izvršenju proračuna prikazano je u empirijskom dijelu rada te je vidljivo da su često pogreške u procjeni u odnosu na izvršenje vrlo značajne. Bez obzira na sve napore s ciljem što ispravnije i točnije procjene stavki, nemoguće je utjecati na veliku većinu događaja koji će nastati te utjecati na proračunske stavke. Prihode općine je vrlo teško ispravno procijeniti, posebice stavke koje se odnose na prodaju imovine, budući da je zbog same recesije te stanja na tržištu nekretnina u recesijskim godinama bilo teže pronaći kupce dugotrajne imovine.

Rashodi općine su također vrlo podložni utjecaju više sile te bez obzira na procjene i rebalanse proračuna tijekom godine, uvijek postoje mogućnosti nastanka neočekivanih događaja koji će prouzročiti izvanredne rashode. Jedan od primjera može biti i nastanak elementarne nepogode na području općine. Vidljivo je da su se prihodi i rashodi općine kroz promatrano razdoblje značajno smanjili. Također je vidljivo i da je općina ostvarila manjak prihoda nad rashodima 2009. godine, a pritom je manjak bio vrlo značajan u 2011. i 2012. godini što je imalo negativan utjecaj na proračun u narednim godinama.

Iako se manjak prihoda nad rashodima prvenstveno smatra negativnim za proračun, to zapravo nije tako, posebice kada je riječ o ulaganju u infrastrukturu na području općine. Infrastruktura olakšava poduzetnicima poslovanje, stanovništvu prometovanje na području općine, ali i kada je riječ o nekretninama kao npr. na području poduzetničke zone u koju se ulaže s ciljem razvoja gospodarstva, utjecaj je multiplikativan. Ponajprije kroz rast prihoda općine kroz porezna davanja, kroz porast zapošljavanja te drugo, što će izravno imati pozitivan utjecaj na stanovništvo općine, ali i na državni proračun. Sve to će doprinijeti razvoju kako općine, tako i gospodarstva na nacionalnoj razini.

Svaka od rashodovnih stavki općine je usmjerena na određenu ciljanu skupinu te s ciljem dobrobiti te skupine. Značajan dio rashoda se odnosi i na naknade građanima, posebice na stipendije studentima. Dugoročno se kroz ovaj rashod utječe na rast broja visokoobrazovanih građana što će svakako imati i pozitivan utjecaj na cjelokupnu ekonomiju i ekonomski rast. A

u kratkom roku ima utjecaj na porast osobne potrošnje što također ima utjecaj na ekonomski rast.

Rashodi općine nastaju s ciljem zadovoljavanja javnih potreba, zbog čega je nužna pravilna procjena, ali i usprkos nastanku manjka prihoda nad rashodima, ne smije se smanjivati rashode bez provedene analize utjecaja na stanovništvo te poduzetnike općine. Ispravno usmjereni rashodi općine imaju pozitivan utjecaj na razvoj ekonomije na području općine kako u kratkom roku, tako i u dugom roku, što je svakako vidljivo na području općine Dugopolje koja se značajno razvila kroz posljednje desetljeće.

Za kompletnu analizu utjecaja prihoda i rashoda općine, nužno je promatrati više varijabli na koje direktno, ali i indirektno utječe sami proračun općine. Pritom je značajniji broj indirektnih varijabli, a pritom je mnoge gotovo nemoguće uočiti na prvi pogled, odnosno gotovo je nemoguće definirati ikakvu poveznicu između tih varijabli i proračuna općine. Najbolji primjer je analiza utjecaja poslovne zone, izravno se poboljšava zaposlenost, ali indirektno poslovna zona ima značajno dalekosežniji utjecaj na samu općinu, ali i cijelu županiju.

LITERATURA:

1. DZS (2011.): Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. raspoloživo na: https://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_03/h01_01_03_zup17.html (pristupljeno 11.06.2019.)
2. Jurlina Alibegović, D. (s.a.): Financiranje lokalne samouprave, Institut za javne financije, Zagreb
3. Kontić, P. (2014.): Zaposleni u poduzetničkim zonama: Dugopolje (3200), Dicmo (400), Trilj (260), Sinj (152)... raspoloživo na: https://www.ferata.hr/zaposleni-u-poduzetnickim-zonama-dugopolje-3200-dicmo-400-trilj-260-sinj-152/ (pristupljeno 01.07.2019.)
4. Livajić, S. (2007.): U Dugopolju nezaposlenost svedena na 3,5%, raspoloživo na: http://www.poslovni.hr/hrvatska/u-dugopolju-nezaposlenost-svedena-na-35-55008 (pistupljeno 01.07.2019.)
5. Mahaček D. Et al. (s.a.): Ostvareni prihodi i primici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave s revizijskim osvrtom na prihode od imovine
6. MFIN (s.a.): Proračun, raspoloživo na: http://www.mfin.hr/hr/proracun (pristupljeno 10.06.2019.)
7. MFIN (2016.): Hrvatski porezni sustav, Ministarstvo financija, Porezna uprava, Zagreb
8. Narodne novine (2017.): Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Narodne novine, Zagreb, broj 127
9. Narodne novine (2001.): Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Narodne novine, Zagreb, broj 33
10. Narodne novine (2016.): Zakon o porezu na promet nekretnina, Narodne novine, Zagreb, broj 115
11. Narodne novine (2008.): Zakon o proračunu, Narodne novine, Zagreb, broj 87
12. Narodne novine (2013.): Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, Narodne novine, Zagreb, broj 158
13. Općina Dugopolje (2011.): Izvješće o izvršenju proračuna, Općina Dugopolje, Dugopolje
14. Općina Dugopolje (2019.): Izvješće o izvršenju proračuna, Općina Dugopolje, Dugopolje
15. Općina Dugopolje (2013.): Realizacija proračuna od 01.01.2012. do 31.12.2012., Općina Dugopolje, Dugopolje
16. Općina Dugopolje (s.a.): Proračun općine Dugopolje za 2011. godinu, Općina Dugopolje, Dugopolje

17. Općina Dugopolje (2008.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 6
18. Općina Dugopolje (2009.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 4
19. Općina Dugopolje (2010.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 2
20. Općina Dugopolje (2011.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 5
21. Općina Dugopolje (2012.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 2
22. Općina Dugopolje (2012.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 4
23. Općina Dugopolje (2013.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 5
24. Općina Dugopolje (2014.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 2
25. Općina Dugopolje (2014.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 5
26. Općina Dugopolje (2015.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 3
27. Općina Dugopolje (2015.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 6
28. Općina Dugopolje (2016.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 7
29. Općina Dugopolje (2016.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 10
30. Općina Dugopolje (2017.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 6
31. Općina Dugopolje (2017.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 9
32. Općina Dugopolje (2018.): Službeni vjesnik općine Dugopolje, Općina Dugopolje, Dugopolje, broj 4
33. Općina Nijemci (s.a.): Vodič za građane, Općina Nijemci, Nijemci

34. Orošaj, M. (2018.): Završni rad, Prihodi lokalnih jedinica vlasti u RH, Sveučilište u Splitu, Split
35. Ott, K. et al. (2009.): Proračunski vodič za građane, drugo, promijenjeno izdanje, Institut za javne financije, Zaklada Friedrich Ebert, Zagreb
36. Preljvukić, S. (2010.): Dugopolje – hrvatsko ekonomsko čudo, raspoloživo na: https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/dugopolje-hrvatsko-ekonomsko-cudo.html (pristupljeno 01.07.2019.)
37. Proračun.hr (s.a.): Općina Dugopolje, Proračun za građane za 2019. godinu, raspoloživo na: https://www.proracun.hr/Home/Proracuni?id=2688bb79-0b9d-4055-9c8b-cf9769c9c347&godina=2019 (pristupljeno 12.06.2019.)
38. Puljiz, J. (s.a.): Gospodarski razvoj, raspoloživo na: https://library.fes.de/pdf-.files/bueros/kroatien/50251/02.pdf (pristupljeno 01.07.2019.)
39. Vašiček, V., Vašiček, D. (2016.): Računovodstvo proračunskih i neprofitnih organizacija, Sveučilište u Rijeci, Rijeka
40. Zulim, A. (2017.): Završni rad, Lokalni proračun-primjer općine Seget, Sveučilište u Splitu, Split
41. Žigato, T. (2014.): Diplomski rad, Proračunski ciklus u gradu Opatija, Sveučilište u Rijeci, Rijeka

POPIS SLIKA

Slika 1: Sastavnice proračuna 7
Slika 2: Struktura prihoda lokalnih jedinica 2003.-2009. 11
Slika 3: Općine i gradovi prema indeksu tekući prihodi/tekući izdaci za 2000. godinu 12
Slika 4: Struktura poreznih prihoda JLS 2003.-2009. 13
Slika 5: Struktura planiranih prihoda općine Dugopolje za 2019. godinu 15
Slika 6: Struktura planiranih rashoda općine Dugopolje za 2019. godinu 18

POPIS TABLICA

Tablica 1: Prihodi i primici općine Dugopolje 2009. godine 19
Tablica 2: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2009. godine 20
Tablica 3: Prihodi i primici općine Dugopolje 2010. godine 21
Tablica 4: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2010. godine 21
Tablica 5: Prihodi i primici općine Dugopolje 2011. godine 22
Tablica 6: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2011. godine 23
Tablica 7: Prihodi i primici općine Dugopolje 2012. godine 24
Tablica 8: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2012. godine 24
Tablica 9: Prihodi i primici općine Dugopolje 2013. godine 25
Tablica 10: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2013. godine 26
Tablica 11: Prihodi i primici općine Dugopolje 2014. godine 27
Tablica 12: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2014. godine 27
Tablica 13: Prihodi i primici općine Dugopolje 2015. godine 28
Tablica 14: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2015. godine 29
Tablica 15: Prihodi i primici općine Dugopolje 2016. godine 29
Tablica 16: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2016. godine 30
Tablica 17:Prihodi i primici općine Dugopolje 2017. godine 31
Tablica 18: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2017. godine 32
Tablica 19: Prihodi i primici općine Dugopolje 2018. godine 32
Tablica 20: Rashodi i izdaci općine Dugopolje 2018. godine 33
Tablica 21: Prikaz prihoda i primitaka te rashoda i izdataka općine Dugopolje tijekom proteklih 10 godina 34

SAŽETAK

Za svaku jedinicu lokalne samouprave vrlo je bitno pravilno procijeniti prihode i rashode tekuće godine, što posljedično ima utjecaj na proračun općine, ali i na sami razvoj JLS kroz duže razdoblje. Rashodi JLS imaju multiplicirajuće djelovanje na gospodarstvo na lokalnoj razini te na socioekonomski status stanovništva, zbog čega je vrlo bitno ispravno procjenjivanje rashoda te u odgovarajućim iznosima. Primarni cilj rada je analizirati utjecaj prihoda i rashoda općine na njen dugoročni razvoj uz definiranje prihoda i rashoda općina koji imaju najznačajniji utjecaj na razvoj JLS. Cilj rada je i prikazati financiranje općine Dugopolje kroz same izvore financiranja te razlike koje nastaju između proračuna te izvješća o izvršenju proračuna.

U radu su analizirani prihodi i rashodi općine Dugopolje tijekom posljednjih 10 godina. Uočljivo je da je došlo do značajnog smanjenja prihoda i rashoda općine u promatranom razdoblju, ali se svakako mijenja i njihova struktura. Vidljiv je rast poreznih prihoda od kojih je najznačajniji prihod od poreza na dohodak što sugerira porast zaposlenosti i/ili rast plaća stanovnika na području općine. Općina značajna sredstva ulaže u infrastrukturu na svom području što će svakako imati pozitivan utjecaj na dugoročni razvoj, bez obzira na ostvarene manjkove prihoda nad rashodima kroz 3 godine.

Ključne riječi: Prihodi, rashodi, općina Dugopolje